

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

ОРЕШКО Ангеліна, здобувачка вищої освіти

спеціальність 071 Облік і оподаткування

ГОРЬКА Людмила, здобувачка вищої освіти

спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Наведено основні етапи становлення та розвитку системи публічних закупівель в Україні. Визначено напрями подальшого розвитку.*

***Ключові слова:** публічні закупівлі, електронна система закупівель, законодавство, реформи, розвиток.*

Публічні закупівлі становлять основну складову фінансово-економічної діяльності держави, оскільки вони забезпечують реалізацію суспільних інтересів через ефективний розподіл та використання бюджетних ресурсів. Історія розвитку публічних закупівель в Україні демонструє складний шлях від паперових та закритих процедур до сучасної електронної системи. Розвиток системи публічних закупівель в Україні пройшов кілька етапів, кожен з яких має недоліки і проблеми, оптимізаційні кроки та результати удосконалення [1].

Початок формування системи закупівель припадає на 1990-ті роки і характеризується відсутністю єдиного законодавчого підходу та регулюванням підзаконними актами. Закупівлі проводилися без належної прозорості та контролю. Перший Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти» датовано 2000 р. Цей етап характеризується запровадженням правової основи державних закупівель, яка містила численні прогалини і можливості для зловживань. 2000-2014 рр. характеризуються перманентними змінами законодавства. Оголошення про закупівлі публікувалися у «Віснику державних закупівель», зберігається закритість і високі корупційні ризики. Початок реформ і запуск електронної системи закупівель ProZorro припадає на 2014-2016 рр., в основі чого лежить принцип прозорості «Всі бачать все». У 2015 р. запущено пілотний проєкт, а у 2016 р. – офіційне запровадження, що супроводжувалося і супротивом, і необхідністю навчання і перепідготовки, і великою потребою консультаційних роз'яснень. Водночас, електронна система

закупівель та новий Закон України «Про публічні закупівлі» стали міцним підґрунтям для забезпечення принципів закупівель, розвитком та визнанням закупівель України. Розвиток електронної системи закупівель триває до сьогодні. Вона оперативно підлягає оптимізації та гармонізації зі змінами у законодавстві, розширюючи можливості розвитку ринку, ефективності задоволення потреб державного сектору, використанню аналітичних інструментів для внутрішнього та зовнішнього контролю, зокрема й громадських організацій. З 2020 р. відбулося суттєве удосконалення механізму та інструментів оскарження в публічних закупівлях, що сприяло активізації бізнесу та безпосередньо вплинуло на ефективність закупівель. Період воєнного часу, який, на жаль, триває і зараз, продиктував умови змін у законодавчо-нормативному регулюванні закупівель у частині використання спеціальних і спрощених процедур, зменшення тривалості закупівель та забезпеченні доступних умов для всіх суб'єктів закупівельної діяльності і органів державного контролю. Основні сучасні тенденції розвитку публічних закупівель спрямовані на гармонізацію сфери закупівель відповідно до норм Європейського Союзу, збільшуючи прозорість, забезпечуючи конкретність та ефективність використання бюджетних коштів.

Отже, історія розвитку публічних закупівель в Україні демонструє поступовий і водночас складний шлях формування сучасної системи. На сьогодні система публічних закупівель є не лише механізмом раціонального витрачання бюджетних коштів, а й важливим інструментом демократичного контролю та боротьби з корупцією.

Література:

1. Синютка Н., Курило О., Москалюк С. Еволюція публічних закупівель в Україні. *Молодий вчений*. 2021. № 4. С. 314-318.

Abstract: The main stages of the formation and development of the public procurement system in Ukraine are presented. Directions for further development are identified.

Keywords: public procurement, electronic procurement system, legislation, reforms, development.

***Науковий керівник – Юлія ЧЕБАН,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***